

یادداشت؛

سیاست خارجی و امنیتی دولت رئیسی تهاجمی نیست

هرچند هنوز دبیر شورای عالی امنیت ملی در دولت ابراهیم رئیسی انتخاب نشده اما بااین حال می توان نتیجه گرفت که ترکیب تیم سیاست خارجی و امنیتی این دولت برخلاف برخی پیش بینی ها تهاجمی نیست.

به گزارش سایت خبری پرسون، هرچند هنوز دبیر شورای عالی امنیت ملی در دولت ابراهیم رئیسی انتخاب نشده اما بااین حال می توان نتیجه گرفت که ترکیب تیم سیاست خارجی و امنیتی این دولت برخلاف برخی پیش بینی ها تهاجمی نیست.

البته اشتباه نشود حتما و قطعا این ترکیب از نظر عقیدتی و نظری نسبتی با تیم قبلی ندارد ولی با آنچه که در برخی رسانه ها گفته و پیش بینی می شد تفاوت دارد.

رئیس چهره‌ای ولایت‌پذیر و تابع مطلق سیاست‌های کلان ابلاغی رهبری نظام است. وی سابقه اجرایی در زمینه تحرکات دیپلماتیک، مگر در قالب موضع‌گیری‌های شخصی نداشته است. بنابراین با توجه به بافت تصمیم‌گیری در سطح کلان سیاست خارجی ایران، نمی‌توان از او توقع شگرفی برای تغییر و تحول در حوزه دیپلماسی داشت البته که رویکرد کلی ایران در خصوص سیاست خارجه و مسأله مذاکره همواره بر مبنای بازی برد برد بوده است و این خیلی ربطی به دولت و وزیر ندارد. البته سید ابراهیم رئیسی این امتیاز را دارد که در دیپلماسی با تغییر پارادایم ناشی از فشارهای فلج‌کننده و حداکثری بر اقتصاد ایران زمینه‌های نوعی معامله توام با تفاهم بزرگی را با آمریکا فراهم کند که در نهایت با حفظ عزت این مشقت اقتصادی و سیاسی پایان یابد.

اجازه دهید قدری مصداقی بحث را ادامه دهیم. به‌رحال برخی تصور می کردند ابراهیم رئیسی از دوگانه جلیلی – باقری در دستگاه سیاست خارجی خود سود ببرد اما اکنون ما با دوگانه امیرعبدالهیان – اسلامی مواجه هستیم.

ضمن آنکه این نکته را نایبستی از یاد برد که به احتمال قریب به یقین عباس عراقچی نیز در تیم مذاکره کنند برجام و احیای آن باقی خواهد ماند.

عراقچی نیرویی در خدمت است و گرایش خاص سیاسی ندارد و چه بهتر از این برای رئیسی که ادامه مذاکرات را به فردی بسپرد که عالم و آگاه و مهمتر اینکه منعطف است.

اگر ادامه مذاکرات به فردی غیر از عراقچی سپرده شود قطعا شانس ادامه برجام کم می شود و این برای تهران مطلوب نخواهد بود. ایران و مقامات عالی آن در سخت ترین روزهای برجامی پس از حضور ترامپ در کاخ سفید این معاهده را حفظ کرد و بهای سنگینی نیز پرداخت لذا حاضر نیست اکنون آن را به سادگی از دست دهد.

در مورد دبیری شورای عالی امنیت ملی نیز گفته می شود به احتمال فراوان شمخانی ابقاء می شود. حتی اگر شمخانی نماند و باز هم حتی اگر سعید جلیلی جایگزین او شود نمی توان تحلیل مذکور را زیر سوال برد. به‌رحال عده ای با توجه به روندی که در انتصاب ها شکل گرفته این گمان را مطرح می کنند همانطور که باقی کاندیداهای پوششی سهم گرفتند سعید جلیلی نیز در جایگاه دبیری شورای عالی امنیت ملی قرار می گیرد. البته همانطور که عرض کردم حداقل تا لحظه تنظیم این یادداشت هنوز تصمیمی در این راستا اتخاذ نشده است.

به هر روی، اگر شمخانی ابقاء شود به نظر نمی رسد آنچنان فرمان سیاست خارجی دچار چرخش شود. شاید بهای بیشتری به کشورهای همسایه و منطقه داده شود اما کماکان تنش زدایی، حفظ برجام، پیگیری منافع اقتصادی و ... در دستور کار باقی خواهد ماند. اگر هم شمخانی برود و جلیلی جایگزین شود شرایط جامعه به شکلی نیست شخصی و مقامی بتواند به ایران هزینه و تنش جدید تحمیل نماید.

ایران ۱۴۰۰ با ایران ۸۸ و ۹۰ تفاوت های بسیاری دارد ضمن آنکه حتما رئیس جمهور نیز بنا ندارد رفتاری خلاف شعارها و وعده های انتخاباتی خود انجام دهد. به‌رحال لوازم یک سیاست خارجی موثر و درچارچوب منافع ملی حضور افرادی است به دنبال نفع مردم باشند نه رویاهای شان.

نویسنده: محمد جواد پهلوان – حقوقدان و استاد دانشگاه